

**Технічні та технологічні вимоги функціонування
безпечного освітнього середовища закладу освіти
в умовах воєнного часу**

Управління охороною праці в закладах освіти

Людмила Метеленко

Для створення безпечних умов навчання та праці, безпечного освітнього середовища кожен учасник освітнього процесу повинен мати уявлення як мінімізувати ризики та небезпеки від них у закладі освіти. Це можливо лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності керівників, педагогів, учнів, батьків і спеціальних служб.

Охорона праці Управління освіти, молоді та спорту Лозівської міської ради стикається з багатьма галузями діяльності людини, є системою заходів і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності.

Об'єктом управління наряду безпеки в діяльності управління є Система управління охороною праці (СУОП), яка побудована на основі послідовності дій, завдань і практичних напрацювань, схематично представлених на рис. 1 [1].

Окреслимо головні завдання СУОП, а саме: порядок взаємодії структурних підрозділів, періодичність і порядок внутрішніх перевірок, відповідальність керівників за дотримання норм і правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

СУОП передбачає планування заходів з охорони праці, контроль виконання планів, можливість здійснення корегувальних дій при зміні нормативних актів, створення здорових і безпечних умов навчання та праці, запобігання виробничого травматизму, запровадження оперативного-адміністративного контролю з охорони праці.

Для попередження травматизму й виконання цих функцій при Управлінні освіти, молоді та спорту створена служба охорони праці, яка систематично здійснює контроль за проведенням навчання з питань охорони праці та системою інструктажів із працівниками під час виконання професійних завдань і учнями на уроках, які підлягають обов'язковій реєстрації у відповідних журналах.

Рис.1. Складники охорони праці як системи

Важливою складовою в СУОН є навчання. Так, навчання та перевірка знань із працівниками освітніх закладів проводиться за затвердженою програмою, відповідно до Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці 26.01.2005 № 15, та Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 18.04.2006 № 304 (рис. 2 та рис. 3).

Інструктування працівників на робочому місці, як елемент системи навчання, проводиться циклічно один раз на три або шість місяців. Вступний інструктаж проводиться на початку трудової діяльності з працівниками, щойно прийнятими на роботу, з учнями проводиться на початку навчального року. Реєстрація такого інструктажу з працівниками здійснюється в журналі вступного інструктажу встановленого зразка, з учнями – в журналі обліку навчальних занять на окремій сторінці. Первинний і повторний інструктажі з охорони і безпеки праці проводиться на робочому місці в кожному кабінеті, лабораторії, майстерні, де проходить навчання. Запис робиться у спеціальному журналі.

Інструктажі проводяться за інструкціями з охорони праці, які розробляються [4] на основі нормативно-правових актів з охорони праці, технологічної документації з урахуванням конкретних вимог безпеки, викладених в експлуатаційній документації, затверджуються наказом керівника та є обов'язковими для дотримання працівниками відповідних професій або виконавцями відповідних робіт.

Забезпечення якісного функціонування СУОП вимагає здійснення постійного контролю за розробленням і правильним оформленням інструкцій з охорони праці та безпеки для працівників і учнів, кожного типу обладнання чи виду робіт, вчасним отриманням інструкцій працівниками, обліком, актуалізацією та

поширенням інструкції з охорони праці, розміщенням їх на робочих місцях у куточках охорони праці. У закладі освіти визначається коло працівників, які виконують важкі роботи, роботи зі шкідливими чи небезпечними умовами праці, а також такі, де є потреба у професійному доборі. Працівники цих категорій проходять попередній (під час прийняття на роботу) та періодичні (протягом трудової діяльності) медичні огляди, також щорічно затверджується «Перелік професій виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам зі шкідливими та особливими умовами праці» [5].

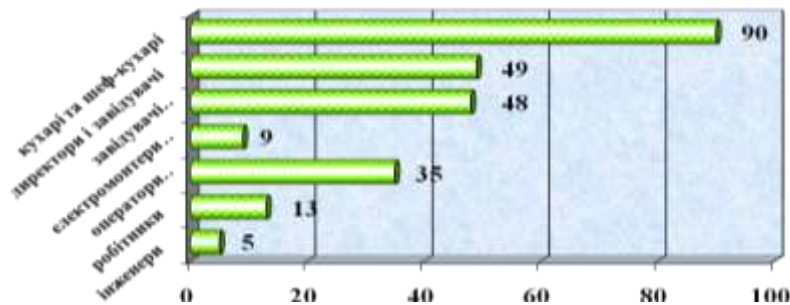

Рис.2. Навчання працівників з електробезпеки з групою допуску в електроустановках до 1000 В

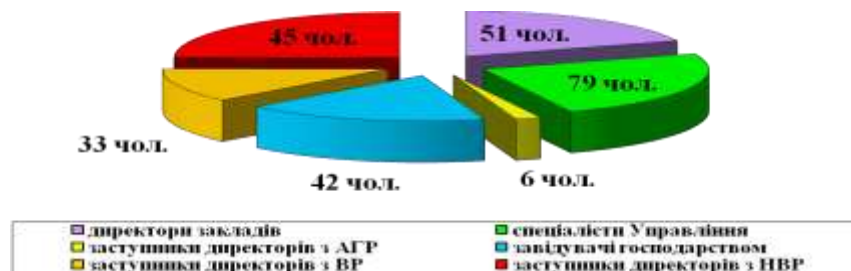

Рис.3. Навчання з охорони праці працівників керівного складу закладів освіти

Відповідно до чинного законодавства України у сфері охорони здоров'я та трудового права встановлено обов'язок і порядок медичного огляду працівників, метою якого є визначення, оцінювання та фіксування стану здоров'я працівника, з'ясування можливості до виконання певних трудових обов'язків і встановлення медичних протипоказань, своєчасного виявлення гострих і хронічних захворювань, а також превенції виникнення та розповсюдження інфекційних хвороб. Так, актом, узгодженим у трьохсторонньому порядку лікарем із гігієни праці Головного управління Держпраці в Харківській області, головою профспілкового комітету працівників освіти і науки міста і начальником Управління освіти, молоді та спорту Лозівської міської ради, визначаються категорії працівників, які підлягають попередньому (періодичним) медичним оглядам у поточному році. Медогляд проходять працівники із зоровим, голосовим напруженням у роботі, з особливими та шкідливими умовами праці для рішення комісією щодо можливості працівнику

продовжувати роботу в умовах дії конкретних шкідливих і небезпечних виробничих факторів у трудовому процесі.

Атестація робочих місць проводиться один раз на п'ять років (рис. 4).

Рис.4. Стан атестованих робочих місць зі шкідливими умовами праці

При укладанні трудового договору кожен працівник інформується під підпис про умови праці, наявність на робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, право працівника на пільги за роботу в таких умовах, про що внесено до колективного договору в розділі «Охорона праці», а з метою запобігання або зменшення впливу на працюючих шкідливих і небезпечних виробничих факторів у закладах освіти застосовують засоби колективного та індивідуального захисту.

Щорічно до колективного договору розробляються Комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійних захворювань, аваріям і пожежам. Заходи спрямовані на збереження здоров'я працівників, покращення умов праці, дотримання посадовими особами та працівниками вимог нормативних актів про охорону праці, технологічних процесів, графіків планово-попереджувальних ремонтів і Закону України «Про охорону праці», який встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Упровадження СУОП вимагає здійснення систематичного аналізу стану роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності, за результатами якого видаються відповідні накази, приписи та довідки, розробляються плани заходів. Щорічні підсумкові накази з охорони праці та безпеки життєдіяльності є основою для складання річних планів, звітів і темою засідань нарад.

Слід знати чотири основні тези охорони праці:

1. «Від знання і виконання норм охорони праці залежить тривалість людського життя».
2. «Без порушень травм не буває».
3. «До того часу, доки порушення не ліквідовано, на тому місці нещасний випадок відбудеться обов'язково».

4. «Незначних порушень в охороні праці не буває».

Своєчасність розслідування нещасних випадків – важливий елемент СУОН. Тому спільно з профспілковим комітетом працівників освіти проводиться своєчасне розслідування та ведеться облік нещасних випадків у закладах освіти Лозівської ОТГ як на виробництві, так і не пов’язаних із виробництвом (рис. 5, 6).

Рис. 5. Динаміка травматизму на виробництві з працівниками закладів освіти Лозівської ОТГ

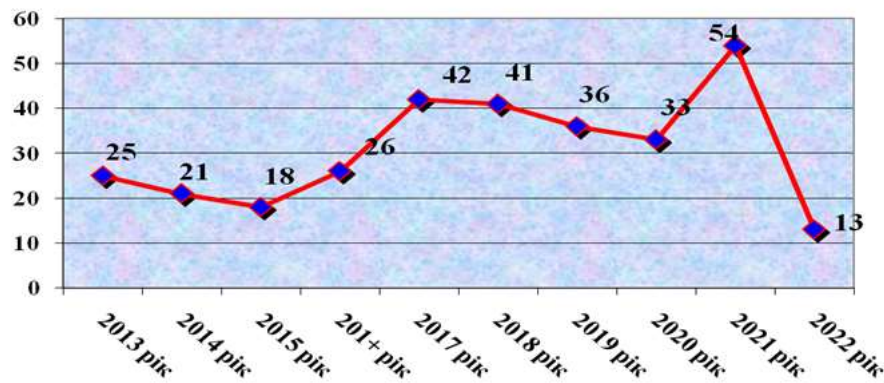

Рис. 6. Рівень нещасних випадків не виробничого характеру з працівниками закладів освіти Лозівської ОТГ

За результатами проведених розслідувань на виробництві забезпечується безумовне виконання організаційно-технічних заходів по кожному нещасному випадку, запропонованих комісією з розслідування нещасного випадку. За останні роки найпоширенішою причиною нещасних випадків було падіння працівників під час пересування.

Отже, система управління охороною праці в Управлінні освіти, молоді та спорту Лозівської міської ради є нормативним документом, що визначає вимоги щодо організації охорони праці, призначена для забезпечення в кожному закладі освіти, структурному підрозділі, на кожному робочому місці створення умов праці відповідно до вимог нормативних актів, а також забезпечення прав працюючих, гарантованих законодавством про охорону праці.

Література

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII (Із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
2. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці 26.01.2005 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
3. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління МОН України: наказ МОН України 18.04.2006 № 304 (у редакції наказу МОН України 22.11.2017 № 1514). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-06#Text>
4. Положення про розробку інструкцій з охорони праці: затверджено Наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України 29.01.1998 № 9 (у редакції наказу від 30.03.2017 № 526). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>
5. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2007 року № 246 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0846-07#Text>

Надання домедичної допомоги постраждалим під час воєнного стану як актуальне питання сьогодення

Юрій Таймасов

У статті розкрито актуальність навчання населення принципів надання домедичної допомоги постраждалим у результаті озброєної агресії до приїзду екстреної медичної допомоги, як важливих дій, що збережуть життя та здоров'я постраждалих. Проаналізовано основні невідкладні стани, які можуть мати негативні наслідки для постраждалих, і описано порядок дій осіб, які надають домедичну допомогу без медичної освіти.

Ключові слова: домедична допомога, невідкладний стан, постраждалий, воєнний стан.

Актуальність. Уже другий рік поспіль в Україні діє воєнний стан [1], який було запроваджено внаслідок повномасштабного вторгнення на територію нашої держави. Кількість поранених і загиблих серед військовослужбовців і цивільного населення постійно зростає. Показник жертв агресії серед цивільного населення високий тому, що небагато людей змогли надати першу домедичну допомогу особам, які опинилися в епіцентрі бойових дій. На жаль, представники екстреної (швидкої) медичної допомоги прибувають і надають допомогу постраждалим у безпечній обстановці [2], що може статися через великий проміжок часу і бути несвоєчасною та не ефективною. На нашу думку, кількість жертв і наслідки могли би бути набагато меншими, якби населення володіло знаннями, уміннями та практичними навичками надання домедичної допомоги постраждалим. Проаналізувавши статистику щодо причин загибелі населення, ми спробували відокремити основні, на нашу думку, напрями щодо надання домедичної допомоги.